

Sociale kinderen

Universiteit van Amsterdam

Nieuwsbrief voor ouders

‘De sociale ontwikkeling van kinderen’

Amsterdam, oktober 2012, jaargang 5, nr. 2

Beste ouders,

Door middel van deze nieuwsbrief willen wij u op de hoogte stellen van de ontwikkelingen binnen het onderzoek ‘De sociale ontwikkeling van kinderen’.

Eerste publicatie Evin

In de nieuwsbrief die uitkwam in maart 2011 stelde Evin Aktar zich aan u voor. Zij is sinds september 2010 werkzaam als promovenda bij het onderzoek en bestudeert de reactie van kinderen in onbekende situaties en de invloed die ouders hierop kunnen hebben.

Binnenkort wordt haar eerste artikel gepubliceerd in het tijdschrift ‘*Journal of Child Psychology and Psychiatry*’. Dit is één van de belangrijkste tijdschriften binnen de psychologische wetenschap.

Met dank aan uw bijdrage!

Voor dit artikel onderzocht zij de reactie van 1-jarige kinderen in nieuwe situaties. Meer dan 100 ouders kwamen met hun zoon of dochter naar ons onderzoekscentrum en hebben deelgenomen aan de 1-jaarsmeting.

Tijdens de meting kwam er een onbekende vrouw de kamer binnen die het kind optilde en kreeg het kind een dinosaurus te zien die bewoog en geluid maakte. Er werd bekeken in welke mate kinderen naar de onbekende persoon en de dinosaurus toe gingen of juist uit de

weg gingen. Ook werd gekeken hoe verlegen, teruggetrokken of enthousiast kinderen reageerden op onder meer maskers en een mevrouw die met hen kwam spelen met een speelgoedvrachtauto met blokken.

Uit de resultaten bleek dat kinderen die van nature meer terughoudend reageren op nieuwe, onbekende situaties, meer ontwijkend gedrag lieten zien ten opzichte van de onbekende vrouw en de dinosaurus wanneer hun ouders ongemakkelijker reageerden op de situatie. Bij kinderen die van nature minder terughoudend zijn in onbekende situaties en bij ouders die minder ongemakkelijk reageerden op de situaties, werd dit effect niet gevonden. Hieruit blijkt dat kinderen die van nature terughoudend reageren op nieuwe situaties gevoeliger zijn voor de reactie van hun ouders in onbekende situaties dan kinderen die minder moeite hebben met nieuwe situaties.

Cadeaubonnen onderzoek

Er heeft een kleine verandering plaatsgevonden in de bedankjes die u ontvangt voor uw deelname aan de metingen van het onderzoek. Tot voor kort ontving u een VVV-bon. Deze bon is onlangs vervangen door de Yourgift Card, versie Gifts & More, die door

meer winkels wordt geaccepteerd. Zo kunt u met deze kaart ook aankopen doen op het internet. Daarnaast kunt u de bon bijvoorbeeld besteden bij musea. Op de website www.yourgift.nl vindt u een overzicht van de plekken waar u met deze bon kunt betalen.

Medewerkers

Ons onderzoeksteam is in beweging en wij houden u graag op de hoogte van de samenstelling hiervan. Onlangs is bekend geworden dat Mirjana Majdandžić, Cristina Colonnese en Wieke de Vente alle drie binnen het onderzoek werkzaam zullen blijven. Zij zijn erg blij dat ze hun bijdrage aan het onderzoek kunnen voortzetten.

Onderzoeksmedewerkster Nanda Jansen zal ons helaas gaan verlaten: zij zal gaan werken bij een onderzoek dat wordt uitgevoerd door het AMC en de GGD. Verder zal het onderzoeksteam worden uitgebreid: naast promovendi Eline en Evin zal ons onderzoeksteam er binnenkort nog twee promovendi bijkrijgen. Eén van hen zal onderzoek doen naar de manier waarop ouders gezamenlijk opvoeden (in het Engels co-parenting). Aspecten van gezamenlijk opvoeden zijn bijvoorbeeld op welke manier de zorg- en opvoedingstaken verdeeld zijn en op welke manier ouders belangrijke beslissingen nemen over hun kind (bijv. schoolkeuze). De andere promovendus zal zich bezig gaan houden met verlegenheid, lichamelijke verlegenheidsreacties en opvoeding. De nieuwe promovendi zullen in de

volgende nieuwsbrief aan u worden voorgesteld.

Resultaten

Zoals u weet zijn tijdens de lab- en huisbezoeken video-opnamen gemaakt. Daarnaast hebben alle ouders ook verschillende vragenlijsten ingevuld. Inmiddels is er weer een nieuw deel van deze video-opnamen en vragenlijsten geanalyseerd. Hieronder presenteren wij u de nieuwste resultaten van het onderzoek.

Verlegenheid door de jaren heen

Verlegenheid komt veel voor. Ook kinderen kunnen ermee te maken krijgen wanneer ze zich bijvoorbeeld in een nieuwe groep begeven, met onbekende leeftijdsgenootjes spelen of met een vreemde volwassene praten. Binnen het onderzoek 'De sociale ontwikkeling van kinderen' wordt onder andere gekeken naar de ontwikkeling van verlegenheid gedurende de kindertijd. Tijdens de 4-maanden-, 1-jaars- en 2,5-jaarsmeting heeft u vragenlijsten ingevuld over verlegen gedrag van uw kind. Op basis hiervan werd bekeken of verlegenheid op jongere leeftijd verlegenheid op latere leeftijd voorspelt. Uit de resultaten bleek dat kinderen die volgens hun ouders verlegen waren op een leeftijd van 4 maanden (d.w.z. van streek raken in reactie op onbekende mensen), dat vaak ook waren op een leeftijd van 1 jaar. Maar hierna kan dit veranderen: kinderen die verlegenheid lieten zien op een leeftijd van 4 maanden of 1 jaar, deden dat niet vanzelfsprekend ook op een leeftijd van 2,5 jaar. Wanneer een kind in zijn of haar eerste levensjaar

verlegen is, betekent dat dus niet automatisch dat dat in de jaren die volgen zo blijft. Het is daarom erg belangrijk om onderzoek te doen naar de ontwikkeling van verlegenheid en welke factoren hierop van invloed zijn.

De rol van vaders en moeders

Een andere publicatie die het onderzoeksteam dit jaar heeft geschreven gaat over de rol van vaders en moeders. Het is een theoretisch artikel waarin de rol van vaders en moeders in de opvoeding van hun kinderen in een evolutionair kader wordt geplaatst. Vaders en moeders zijn meestal de belangrijkste personen in het leven van jonge kinderen. Hoewel vaak gezegd wordt dat dit vooral voor de moeder opgaat, geeft recent onderzoek aan dat vaders een even grote rol spelen in de ontwikkeling van hun kind.

Verschillende onderzoekers denken dat vaders en moeders een andere rol hebben in de opvoeding. Zo besteden moeders over het algemeen meer tijd aan verzorgende taken en is het spel van vaders met hun kind vaker fysiek van aard, zoals stoeien. In evolutionair onderzoek worden mensen vaak vergeleken met andere zoogdieren en met mensapen in het bijzonder. Dat vaders een grote rol spelen in de opvoeding van hun kinderen is eigenlijk vrij ongewoon voor zoogdieren (waarbij de vader meestal slechts een kleine rol speelt) en vermoed wordt dan ook dat hier een praktische reden aan ten grondslag ligt. Een belangrijk verschil met de meeste mensapen is namelijk dat

het erg lang duurt voordat mensen volwassen zijn. Dit vraagt om een grote investering van beide ouders en heeft van oudsher geleid tot een efficiënte verdeling van de taken: moeders ontfermden zich over de verzorging van de kinderen en vaders richtten zich op het onderhouden van het gezin. Hoewel deze rolverdeling in de moderne westerse samenleving veel minder sterk aanwezig is, is het nog niet helemaal verdwenen. De sociale, lichamelijke en verstandelijke vaardigheden die stammen uit het prehistorische tijdperk, lijken nog steeds invloed te hebben op de gedachten en gedragingen van vaders en moeders in deze tijd. Dit komt ook deels naar voren uit de resultaten van ons onderzoek. Bij de 1-jaarsmeting werd gekeken naar voorzichtig en beschermend gedrag van de ouders. Hieruit kwam naar voren dat moeders iets meer beschermend en voorzichtig zijn ten opzichte van hun 1-jarige kind dan vaders. Mogelijk heeft dit dus te maken met een rolverdeling die al eeuwen lang bestaat.

Gevoeliger zenuwstelsel

Het meten van de hartslag van de kinderen is inmiddels een bekend onderdeel binnen de metingen. Lichamelijke reacties op nieuwe situaties geven informatie over de emoties die iemand ervaart. Emoties gaan gepaard met veranderingen in het perifere zenuwstelsel, dat bestaat uit sympathisch en parasympatische zenuwen in ons lichaam. Het sympathische zenuwstelsel zorgt voor een verhoogde hartslag

wanneer zich bijvoorbeeld een spannende situatie aandient. Het aantal hartslagen per minuut neemt dan toe en de hartslagvariatie, ofwel de variatie in tijdsduur tussen de hartslagen, daalt. Het gevolg is een 'bonzend hart'. Het parasympatische zenuwstelsel brengt het lichaam juist in rust. Het zorgt ervoor dat de hartslag daalt en de hartslagvariatie stijgt. In feite weerspiegelt de hartslag dus de balans binnen het zenuwstelsel. Verondersteld wordt dat verlegen kinderen een gevoeliger zenuwstelsel hebben dan niet verlegen kinderen. Als er ondanks een rustige situatie toch sprake is van een verhoogde hartslag en/of een verlaagde hartslagvariatie, kan dat wijzen op een gevoeliger zenuwstelsel. Tijdens de 1-jaarsmeting werden plakkers op de buik van de kinderen geplakt om hartslag te meten en kregen de kinderen daarna onbekend speelgoed, zoals een treintje, en onbekende personen te zien. Tegen de verwachtingen in bleek uit de resultaten dat de lichamelijke reacties geen samenhang vertoonden met verlegen gedrag dat de kinderen lieten zien. Mogelijk is het effect nog niet goed zichtbaar omdat het zenuwstelsel zelf ook nog volop in ontwikkeling is. De gevoeligheid van het zenuwstelsel zal dus nogmaals worden onderzocht wanneer de kinderen 2,5 jaar zijn.

Nieuw onderzoek met baby's gestart

In september begint promovenda Evin Aktar met de nieuwe studie 'Hoe leren baby's?'. Hierin wil zij onderzoeken hoe baby's positieve en negatieve emoties

leren te begrijpen. Kinderen beginnen rond de leeftijd van één jaar bij het ontdekken van de wereld de reactie van hun ouders op situaties te peilen. Het begrijpen van emoties is daarbij heel belangrijk. Evin zal kijken naar de reacties van de kinderen op foto's van verschillende gezichtsuitdrukkingen, zoals 'blij' en 'angstig'. Daarnaast zullen de ouders van de baby's die meedoen een vragenlijst invullen over de manier waarop zij emoties tonen. Voor dit onderzoek is Evin op zoek naar ouders met kinderen die in de periode tussen september 2012 en februari 2013 tussen de 13 en 15 maanden oud zijn. De ouder die de meeste tijd met de baby doorbrengt, komt met de baby naar de Universiteit van Amsterdam voor het lab-bezoek en beide ouders vullen de vragenlijst in. Het lab-bezoek duurt maximaal een uur. Vindt u of iemand uit uw omgeving het leuk om mee te doen of wilt u meer informatie over het onderzoek? Neemt u dan contact op met onderzoekster Evin Aktar via e-mail (E.Aktar@uva.nl).

Informatie

Wij willen u wederom bedanken voor uw inzet en bijdrage aan dit onderzoek. Wij stellen het zeer op prijs dat u bereid bent om naar het onderzoekscentrum te komen, vragenlijsten in te vullen en telefonische interviews wilt geven. Zonder de inzet van u en uw gezin zou dit onderzoek naar het ontwikkelen van verlegenheid en zelfvertrouwen niet mogelijk zijn!

Mocht u nog vragen hebben dan kunt u contact opnemen met:

Nanda Jansen of Stephanie Mizrahi
Universiteit van Amsterdam
Onderzoek 'De Sociale Ontwikkeling
van Kinderen'.
Antwoordnummer 39310
1090 WC Amsterdam
O.v.v. C2524.0438.01

Tel: 020 525 7010
Fax: 020 525 1200
Email: info@sociale-ontwikkeling.nl

U kunt ook altijd een bezoek brengen
aan onze website, die wij regelmatig
aanvullen met nieuwe informatie:
www.sociale-ontwikkeling.nl